

Recension av Gotlands flora -en guide, i GA

En guide till den gotländska floran

Nu har jag äntligen efter många års väntan fått "Gotlands flora - en guide" i min hand! Den är det första resultatet av det inventeringsarbete (Projekt Gotlands Flora), som Gotlands Botaniska Förening startade för 24 år sedan. Jag har utifrån följt detta intressanta arbete, som syftat till att så noga som möjligt kartlägga vilka växtarter som finns på Gotland och även ge en inblick i hur vanliga/sällsynta en del arter är.

Jörgen Petersson och Gun Ingmansson har skrivit texten till denna första del, som presenterar ett urval intressanta växtlokaler. Karin Åström har stått för formgivning, redigering och produktion. Nästa del kommer att bli en beskrivning av den gotländska floran och dess upptäckthistoria medan tredje och sista (?) delen blir en genomgång av alla Gotlands arter.

Det första dryga fyrtioalet sidor presenterar de olika gotländska växtmiljöerna - från kalkberg och alvar till starkt kulturpåverkade miljöer som åkrar, gårdsmiljöer och vägar. Här redogör man för de olika ekologiska faktorer, som gör att olika arter med olika miljökrav växer på olika ståndorter. En del är starkt specialiserade och kan bundna i en enda naturtyp medan andra kan förekomma i ett flertal olika miljöer. I de olika avsnitten nämns de typiska arterna för varje miljö.

Huvuddelen av boken tas upp med beskrivningar av 116 speciellt utvalda växtlokaler, med början med Hoburgen och Rivviken längst i söder och avslutas med Skärsände och Gotska Sandön i norr. Till varje lokal hör uppgifter om i vilken socken den finns, samt - helt i tiden - även GPS-positioner. Även om man inte har GPS-navigator har man i alla fall glädje av dessa positioner om man är någorlunda hemmastadd med rutsystemet i Gröna Kartan.

Till varje lokalbeskrivning hör noggrann beskrivning av resp. växtlokals kännemärken, typiska växter och lite grann om lokalens historia och ev. förändringar under tidernas lopp. En viktig del i skildringen är mycket noggranna vägbeskrivningar, som gör att man praktiskt taget inte kan komma fel. Ett antal bra kartor gör också att det är lätt att hitta rätt. En del av är översiktsskartor över större områden, men där det behövs finns också detaljkartor över enstaka lokaler. En liten invändning mot kartorna är att vattendragen kanske borde ha markerats lite tydligare än vad som nu är fallet.

En del botanikintresserade kanske reagerar mot att det i stort sett inte finns några latinska namn i texten, men det gör ingenting. Alla namn följer den nya norm som satts i och med att Bo Mossbergs "Den nya nordiska floran" kom ut för några år sedan. Bo Mossberg har också bidragit med ett antal instruktiva och sedvanligt vackra teckningar.

Mot slutet av boken finns en avdelning med några register, först ett med "de arter som bör vara mest intressanta för besökande botanister". Här finner man arterna uppställda i bokstavsordning efter de latinska namnen och även med tillhörande svenska namn, men inga sidhänvisningar. Efter detta kommer ett register med samtliga nämnda arter, uppställda efter svenska namn, sedan latinska namn och med sidhänvisningar samt uppgift om resp. art är avbildad. I denna del av boken finner man också ett lokalregister och en kortfattad litteraturlista.

En bildförteckning hör också till denna sista del av boken och här finner vi att Stellan Hedgren och Jörgen Petersson stått för lejonparten av det fotografiska bildmaterialet, men jag finner också namnen på en del av de fotografer, som regelbundet brukar medverka med bilder i den botaniska föreningens egen tidskrift "Rindi". Ett för mig tämligen nytt namn är Marita Westerlind, som har tagit en av de i mitt tycke bästa bilderna i boken, nämligen närbilden av ett orchidéax med en citronfjäril på sid. 245. En annan bild man minns är Magnus Martinssons djävulssopp på sid. 118, där han med ett extremt vidvinkelobjektiv både har fångat svampen i närbild, men också visar dess växtmiljö med tillfredsställande skärpa. (Den står dock inte med i registret, eftersom detta endast upptar kärlväxter.)

Som helhet fungerar bilderna mycket bra i sammanhanget, med en lämplig mix av landskaps- och växtbilder. I en sådan här blandning med bilder av både vanligt förekommande och sällsynta arter brukar det ofta vara så att det finns mängder av bra bilder av de sällsynta arterna att välja bland, medan de "triviala" kommer på undantag och ofta presenteras med sämre bilder -ska vi kalla det "vardagsblindhet"? Här har man dock för det mesta inte fallit i denna fälla.

Bildåtergivningen i trycket är i de också i allra flesta fall helt godtagbar och i åtskilliga fall "mycket väl godkänd", t.ex. Stellan Hedgrens tovsippa på sid. 96, som i mitt tycke är perfekt och som efter en lätt beskrivning jag skulle kunna tänka mig att ha inom glas och ram på väggen. Som vanligt har dock en del bilder av orchidéer och andra purpurfärgade blommor fått fel färg i bildåtergivningen och ett litet fåtal andra bilder blivit så "murriga" att de är lite svårtolkade.

Eftersom boken kommer att ingå i en trilogi har den lite större format och tyngd än man är van vid när det gäller fälthandböcker och är således för lite stor för en jackficka och tynger också en del i ryggsäcken. Man underkastar sig ändå mer än gärna besväret med att ha med den i fält, eftersom dess fördelar som guidebok till de gotländska växtlokalerna mångdubbelt uppväger nackdelarna. Den kommer att vara oundgänglig under många år framöver för alla som är intresserade av den gotländska floran!

Tord Porsne

Gotlands Allehanda